

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 359

van **STEFAAN SINTOBIN**

datum: 18 september 2018

aan **GEERT BOURGEOIS**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Herontwikkeling Gruuthusesite Brugge - Visie Erfgoed Vlaanderen

Zowat een jaar geleden maakte de stad Brugge bekend dat het een subsidie van 1,2 miljoen euro ontvangt van minister van Toerisme Ben Weyts voor de herontwikkeling van de Gruuthusesite. Deze site omvat het inmiddels gerestaureerde Gruuthusepaleis en omgeving. Dat is dus ook het plein voor het Gruuthusemuseum (het voormalige Gruuthusehof), de gebouwen aan de straatzijde (het voormalige Steenmuseum en de conciërgewoning) en de aanpalende Onze-Lieve-Vrouwekerk met het voorplein (het voormalige kerkhof). Het project van de herontwikkeling is een van de zes toeristische trekpleisters die voor Toerisme Vlaanderen een hefboom kunnen vormen voor het toerisme in de bredere regio.

De stedelijke museumstaf van Brugge greep de broodnodige restauratiewerken van de voorbije jaren aan om na te denken over een nieuw museum. De verhaallijn van het nieuwe museumparcours ligt al een tijdje vast: men zal aan de hand van objecten uit de eigen collectie én bruiklenen de bezoeker meenemen doorheen 500 jaar geschiedenis van Brugge. Daarbij zal de bezoeker op heel verschillende manieren meer te weten kunnen komen over het gebouw en de objecten: film, audio enzovoort.

Wanneer het Gruuthusemuseum in 2019 opnieuw de deuren opent, zal ook de onmiddellijke omgeving er volgens de plannen van de herontwikkeling heel anders uitzien: het plein vóór het paleis wordt immers heraangelegd zodat het rolstoeltoegankelijk is, er verrijst een nieuw onthaalpaviljoen tussen Gruuthuse en de OLV-kerk en bezoekers van de kerk zullen die binnengaan via het opnieuw geopende Paradijsportaal.

Sommige erfgoedverenigingen in Brugge pleiten voor een zeer dringende bescherming van de Dijver, Gruuthuse en de OLV-Kerk als stadsgezicht omdat het uitzicht volgens hen ingrijpend wordt veranderd door de geplande werken. Met name de nieuwbouw van een in het oog springend onthaalpaviljoen/ticketshop op het plein voor beide historische gebouwen en de opening van het Paradijsportaal van de kerk, zal het beeld en de genius loci van dit stadsgezicht volgens hen grondig verstoren. Hun redenering is dat midden een van de meest typische Brugse stadsgezichten een paviljoen met een nieuwe, agressieve en sterk contrasterende architectuur wordt opgetrokken die geen enkele integratie beoogt. Door het openen van de poorten van het Paradijsportaal zal volgens hen een belangrijke bouwfase van dit monument teniet gedaan worden.

De herontwikkeling van deze sites wordt volgens hen dan ook teveel benaderd vanuit een commercieel-toeristische managementvisie. Het stadsbestuur heeft de bevolking van Brugge trouwens niet uitgebreid geraadpleegd over deze drastische ingrepen. Ook het 'World Heritage Committee' van UNESCO werd niet om advies gevraagd over de plannen. Het hersluiten van het plein vóór Gruuthuse met het onthaalpaviljoen werd volgens deze critici dan ook als voldongen feit voorgesteld aan de bevolking én als een zogenaamde terugkeer naar een authentieke middeleeuwse situatie. Volgens historisch onderzoek is het echter betwistbaar dat het plein toen volledig door een gebouw afgesloten was.

Het zicht op het huis van de heren van Gruuthuse mag volgens deze critici niet worden belemmerd door een nieuwbouw, die de sfeer en stijl van het plein verstoort.

Daarnaast is er ook nog het Paradijsportaal van de Onze-Lieve-Vrouwekerk dat niet alleen een uniek werk van Brabantse hooggotiek op wereldniveau is, maar tevens een kunsthistorisch belangrijke negentiende-eeuwse binneninrichting, die volgens dezelfde critici nu ook bedreigd wordt. De plannen voor de heropening van het portaal zouden volgens hen de vernieling van de doopkapel uit 1829 betekenen. Het openen van het Paradijsportaal wordt als een voldongen feit voorgesteld, terwijl in dit verband nog niet het minste kunsthistorisch of restauratie-technisch onderzoek werd verricht. De vzw Bethunianum beschikt over uitgebreid bronnenmateriaal en expertise en bood reeds geruime tijd haar medewerking aan.

De UNESCO waarschuwde enkele jaren geleden voor het gevaar op een geleidelijke erosie van de erfgoedwaarde van het historische Brugge. Na het bezoek van UNESCO was daarom afgesproken dat het 'World Heritage Centre' geïnformeerd zou worden van alle projecten die een impact kunnen hebben op de erfgoedwaarde van de stad.

1. Wat is de visie van Erfgoed Vlaanderen op de geplande herontwikkeling van de Gruuthusesite? Wat waren en zijn hier de officiële adviezen in het vergunningsproces?
2. Wat is de visie van Erfgoed Vlaanderen op de door de vermelde erfgoedverenigingen bepleite bescherming als stadsgezicht van de Dijver, de Gruuthusesite en de OLV-kerk?

GEERT BOURGEOIS

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

ANTWOORD

op vraag nr. 359 van 18 september 2018

van **STEFAN SINTOBIN**

1. Het agentschap gaf een gunstig advies op de stedenbouwkundige vergunning die is verleend door het departement Omgeving. Het Onroerenderfgoeddecreet verplicht de vergunningverlener om advies te vragen aan het agentschap. De vergunningverlener organiseerde ook een openbaar onderzoek over de aanvraag. Tijdens dat onderzoek kon elke belanghebbende opmerkingen of bezwaren indienen. Er was in dit dossier dus wel degelijk inspraak mogelijk.

Naar aanleiding van de vraag tot bouw van het paviljoen en de heraanleg van het binnenplein van Gruuthuse en omgeving is grondig archeologisch vooronderzoek gebeurd. In de archeologienota ID 2866 staat de bouwgeschiedenis beknopt omschreven, met extra focus op de te bebouwen locatie. Alle archeologienota's zijn raadpleegbaar op het geoportaal van het agentschap of via het archeologieportaal.

Het hof van Gruuthuse kent een lange geschiedenis en ontstaat wellicht al in de 13de eeuw. Over het uitzicht van deze vroegste fase is niet zo veel geweten. De site krijgt in de 15de eeuw het uitzicht dat te zien is op de kaart van Marcus Gerards uit 1562. Reeds op het geschilderd plan van Brugge van 1537-1557 is te zien dat de site een gesloten geheel vormt, met een centrale binnenplaats met rondom bebouwing. Ook op de kaart van Marcus Gerards is een haaks volume onder zadeldak te zien tussen het hoofdgebouw en de stalvleugel langs de Reie. Dit volume vult niet de hele ruimte maar gaat over in een hoge afsluitmuur aan de kant van het hoofdgebouw. Op de kaart van Sanderus (1640) is te zien dat er grondige verbouwingen zijn gebeurd. Het middeleeuwse haakse volume is vervangen door twee grotere gebouwen, of mogelijk blijft het oorspronkelijke gebouw bewaard maar verbouwd en aangevuld met een nieuwbouw. Deze gebouwen vullen nu de volledige ruimte tussen hoofdgebouw en stalvleugel. Bij het begin van de 20ste eeuw werd de oorspronkelijk middeleeuwse stalvleugel gesloopt en vervangen door het huidige neogotisch gebouw. Ten laatste in 1945 zijn ook de twee haakse volumes verdwenen en vervangen door een tuinmuur.

De conclusie dat de huidige situatie, met een open ruimte tussen de OLV kerk en de binnenplaats van het Hof van Gruuthuse, niet ouder is dan het tweede kwart van de 20ste eeuw. Voorheen, zeker tot in de 15de eeuw, bestond het hof uit een gesloten geheel, met bebouwing rondom het binnenplein.

De bouw van een nieuwe constructie, waarin een ticketbalie zowel voor de Gruuthusesite als voor de OLV-kerk wordt ondergebracht, schrijft zich dus duidelijk in in de traditie van de koervleugel die tot in de 20ste eeuw de binnenkoer van het Gruuthusehof afsloot. De afbraak van die vleugel zorgde in het recente verleden voor een niet-historische openheid tussen beide sites met oorspronkelijk elk een eigenheid. De bouw van het nieuwe paviljoen brengt de traditie van het gesloten binnenhof terug. Het gebouw zelf is eigentijds; de materiaalkeuze in antraciet stalen platen sluit aan bij de leien daken van het eigenlijke Hof van Gruuthuse; de vormgeving is een herinterpretatie van de gotische vormtaal van spitsbogen enz.

Het onthaalpaviljoen sluit bijgevolg aan bij de erfgoedwaardering van de site en de historiek er van.

2. De bescherming als stadsgezicht van de Dijver, de Gruuthusesite en de Onze Lieve Vrouwekerk is in voorbereiding. De adviezen zijn gevraagd. Het agentschap verwerkt

die momenteel en zal het dossier binnenkort aan mij voorleggen voor voorlopige bescherming.